

BBP BV

PELMOLENLAAN 1M

3447 GW WOERDEN

POSTBUS 276

3440 AG WOERDEN

NEDERLAND

TELEFOON +31 (0)348 415 305

FAX +31 (0)348 410 731

E-MAIL INFO@BBP.NL

HOOFDREDACTIE

DRS. P.W.J. SCHRAMADE

EINDREDACTIE

RAYMOND GIJSEN

REDACTIERAAD

PROF. DR. H.R. COMMANDEUR

PROF. DR. DANY JACOBS

PROF. DR. P.K. JAGERSMA

PROF. DR. F. LANGERAK

PROF. DR. P.S.H. LEEFLANG

PROF. DR. W.F.G. MASTENBROEK

PROF. DR. J. STRIKWERDA

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

D. A. AAKER

JOSEPH L. BOWER

RICHARD HOLMAN

DR. SONJA GENSLE

PROF. DR. PIETER K. JAGERSMA

BARRY JARUZELSKI

DR. JEROEN P. J. DE JONG

PROF. DR. PETER S. H. LEEFLANG

HERMAN B. LEONARD

JOHN LOEHR

JULIA KIRBY

CHRISTOPHER MEYER MBA

ALEC MINNEMA MSc

LYNN S. PAINE

DRS. FRANS PLEIJSTER

DRS. ARJAN RUIS

K. VAN SANTVOORD

JEROEN J. SLUIJTER

DRS. PAUL VAN DER ZEIJDEN

WWW.HMR.NL

Kapitalisme in revisie

"Capitalism is surely the worst economic system, except for all the others that have been tried."

Caroline Baum, 2009 (naar Churchill)

Niets staat momenteel zo ter discussie als het (markt)kapitalisme. Als we de grenzen van het kapitalisme bewaken en haar prioriteiten steeds aanpassen aan veranderende omstandigheden, kortom: als we haar reguleren, is het een prima systeem. Helaas lijken die grenzen voor een deel verdwenen en de juiste prioriteiten zoek, of beter: we hebben ze niet goed bewaakt en we moeten ze dus weer aanbrengen. Maar hoe? En waar op aan te grijpen?

Critici gaan vaak voorbij aan de vele verworvenheden van het systeem. Ze zien bovendien vaak over het hoofd dat veel tekortkomingen niet specifiek zijn voor het kapitalisme in het algemeen of voor een van haar vele varianten in het bijzonder, maar eerder inherent zijn aan het gedrag van en de interactie tussen mensen. Kapitalisme is verre van perfect, maar de alternatieven zijn erger. Het kapitalisme – grof gezegd het samenspel van particulier bezit en middelen die via markten worden ingezet – is en blijft het meest doeltreffende, flexibele en krachtige systeem voor een welvarende samenleving en een betere kwaliteit van leven. Het is dus zaak om het kapitalisme zodanig vorm te geven dat de negatieve aspecten zoveel mogelijk worden geminimaliseerd. Maar dat niet alleen. Willen we dat kapitalisme 'op de rails' houden, dan zullen we de prioriteiten en de regels moeten aanpassen waardoor iedereen in het systeem – van ondernemers tot toezichhouders en beleggers – zich laat leiden, aldus Meyer en Kirby in dit nummer. Ook zullen nieuwe uitdagingen moeten worden aangegaan. Oud-milieuactivist Paul Gilding, die (gereguleerde) marktwerking voorstaat, pleit zelfs voor een transformatie van het systeem, en wel van een groei-model naar een ecologisch model (zie *Het Financieel Dagblad* van 21 april jl., pp. 30-31).

Meyer en Kirby bespreken enkele oude prioriteiten die 'uitwassen' zijn geworden: ROE en concurrentie. Ook wijzen ze op mogelijkheden om het kapitalisme een nieuwe richting te doen inslaan: een nieuwe infrastructuur voor meting, andere dan financiële maatstaven, samenwerking, technologische ontwikkeling en verandering van regels. Ook Bower c.s. beschouwen in hun bijdrage de levensvatbaarheid van het kapitalisme als punt van grote zorg. Zij schetsen bedreigingen en roepen het bedrijfsleven op niet alleen een *innoverende* en een *activistische* rol op zich te nemen, maar ook een *leidende* rol bij maatschappelijke hervorming en institutionele innovatie. Het bedrijfsleven zou daartoe volgens hen beter in staat zijn dan de overheid, ook al beseffen zij dat laveren tussen bedrijfsbelang en openbaar belang een kunst op zich is, en dat velen vrezen dat een actieve opstelling van het bedrijfsleven bij het aanpakken van grote *maatschappelijke* vraagstukken averechts zou kunnen uitpakken.

Een indirecte medestander vinden Bower c.s. in ieder geval in Gerard de Vries, hoofdauteur van het op 12 april jl. verschenen rapport *Publieke zaken in de marktsamenleving* van de WRR. Hamvragen voor hem zijn: hoe krijg je bedrijven zo ver om publieke taken en verantwoordelijkheden op zich te nemen? Hoe dat te realiseren *zonder* vermenging van private en publieke belangen, en *met* een vorm van samenwerking tussen partijen?

Peter Schramade